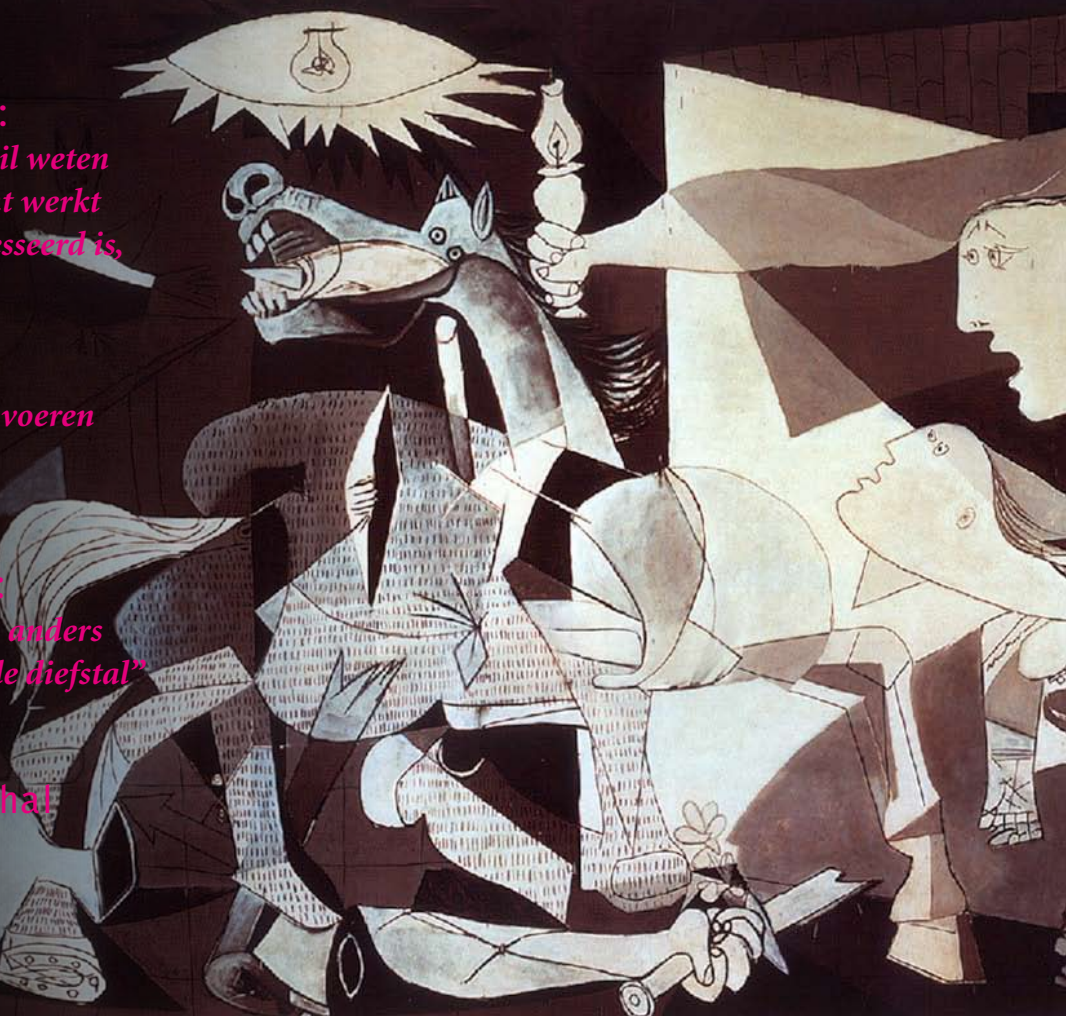

NOVUM

Thema: Crisis

- Crisis volgens Professor Nieuwenhuis:
“Als een student alleen wil weten hoe het Nederlandse recht werkt en in de rest niet geïnteresseerd is, dan is dat een hbo-type”
- Identiteitscrises:
“Wat betekent een debat voeren over de eigen cultuur?”
- De lezing Social Justice, Just How?
“Belastingheffing is niets anders dan geïnstitutionaliseerde diefstal”
- Crisis in de kunst: op bezoek bij de Lakenhal
- 3FM Serious Request in Leiden!

Rechtenstudent,
klaar voor de start...
www.youngtalentgroup.nl

youngtalentgroup

Zit jij
als rechtenstudent
in de eindfase van je studie
of ben je je aan het oriënteren op de
arbeidsmarkt? De Young Talent Group
is de eerste stap naar jouw carrière!

Bij de Young Talent Group zijn meer dan 40 bedrijven en
advocatenkantoren aangesloten. Op onze website vind je per bedrijf een
bedrijfsprofiel, vrije stageplekken, vacatures en informatie over masterclasses
en bedrijvendagen. Ook vind je hier tips voor het vormgeven van je cv, motivatiebrief en
het voorbereiden van je sollicitatie. Bovendien wordt je per e-mail op de hoogte gehouden van
mogelijkheden om jouw cv uit te breiden, en jezelf te oriënteren op de arbeidsmarkt.* Kortom, alles om
jou voor te bereiden op de toekomst!

Kijk voor meer informatie op www.youngtalentgroup.nl en schrijf je gratis in om op jouw profiel
toegesneden mailings te ontvangen. Zo ontvang je in één keer alle informatie die nodig
is voor een succesvolle start van je carrière.

*Jouw persoonlijke gegevens worden vertrouwelijk behandeld
en blijven te allen tijde in bezit van Stichting Young
Talent Group. Derden krijgen geen inzage in
deze gegevens. Alle mailings worden onder
beheer van de Young Talent Group
uitgevoerd.

jfv **GROTIUS**

VOORWOORD

Waarde lezer,

We hebben het als student al snel druk. Studeren, vaardigheden ontwikkelen, talloze activiteiten en vooral ook een aanzienlijke hoeveelheid sociale contacten die onderhouden moeten worden in een veel te kort tijdsbestek wat we studententijd noemen. Zonder dat we het in de gaten hebben zitten we in tijdsnood en noemen we iets al snel een crisis. Op grotere schaal is het niet anders. Sla een gemiddelde ochtendkrant open en het woord crisis staat op elke pagina minimaal één keer gedrukt.

In deze NOVUM belichten we enkele van die crises eens beter. Er wordt vaak vanuit verschillende hoeken gesproken over de crisis in de algemene ontwikkeling van de rechtenstudent en toekomstig jurist. NOVUM vroeg professor Nieuwenhuis hoe wij allen niet alleen meester in de rechten kunnen worden, maar ook jurist voor het leven. Een andere crisis waar NOVUM kritisch naar kijkt is de vermeende identiteitscrisis die zich manifesteert op verschillende vlakken. Ook vanuit een filosofisch perspectief kunnen we hierover nadenken. Wat definieert ons als samenleving? Ook in de wereld van kunst en cultuur valt steeds vaker het woord crisis. We krijgen een bijzonder inzicht bij museum de Lakenhal over onder meer crisis als thema in de kunst.

De juridische wereld kampt altijd met vraagstukken, die voor de betrokkenen wellicht kunnen aanvoelen als een crisis. Wij, juristen in spé, staan lang niet altijd stil bij die kant van een vraagstuk. In deze NOVUM zullen echter ook die verhalen naar voren komen.

Iedere weldenkende lezer zou zich echter kunnen afvragen of het woord crisis wel gepast is. Waarom noemen we bepaalde zaken een probleem, een vraagstuk, een uitdaging en andere een crisis? Gebeurt het om meer aandacht te krijgen voor bepaalde problemen, is het een gevoel voor drama, een gebrek aan relativeringsvermogen?

Wanneer we alles een crisis noemen zal er een nieuwe overtreffende trap gevonden moeten worden en zal het woord crisis op weinig indruk meer maken. Het is zoals de Vlaming Gerd de Ley ooit zei: 'Echt crisis is het pas als we geen wijn meer hebben om water in te doen.'

Maria van der Velden
Hoofdredacteur NOVUM

*'Echt crisis is het pas als we geen wijn
meer hebben om water in te doen'*

MODEHUIS FARENCY

VOOR AL UW MAATKLEDING

FAROEK NIZAMOEDDIN
KONINGSTRAAT 56
'S GRAVENHAGE

☎ 070 380 70 56

06 4175 97 69

INFO@FARENCY.NL

WWW.FARENCY.NL

Inhoudsopgave

in gesprek met	4
filosofie	8
varia	10
lezing	12
special – serious request	14
miscellanea	16
opinie	18
recensie	22
verdieping	24
verenigingen	28
Faculteitszaken	30

4

8

12

15

24

28

NOVUM is het maandblad van de Juridische Faculteitsvereniging Grotius te Leiden. Novum is ontstaan uit een fusie tussen het faculteitsblad Trias (1968) en het blad Request (1999) dat werd uitgegeven door het rechtenmentoraat Appèl. NOVUM is aangesloten bij de Stichting Landelijk Overleg Juridische Faculteitsbladen (LOJF).

Oplage: 1000
Druk: JP Offset
Basis ontwerp: Ratio Design
ISSN-nummer: 1567-7931

U kunt NOVUM vinden bij de ingang van de faculteit, het juridisch café, het restaurant en bij C131. De redactie behoudt zich het recht voor ingeleverde stukken niet te plaatsen of te wijzigen. De inhoud van de artikelen vertegenwoordigt niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie.

© Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden gereproduceerd zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

Redactie

Hoofdredacteur
Maria van der Velden
06 18 32 95 56
novum@law.leidenuniv.nl

Eindredacteur
Avinash Bhikie
06 57 93 91 25
novum@law.leidenuniv.nl

Redacteurs
Raphael Donkersloot
raphaeldonkersloot@hotmail.com

Maarten von Balluseck
maartenvonb@hotmail.com

Maurits Helmich
M.m.helmich@gmail.com

Mandy Karel
Mandy_karel@hotmail.com

Matthijs van der Kemp
matthijsvdkemp@hotmail.com

Willem Kieviet
W.j.m.kieviet@umail.leidenuniv.nl

Ferry Ortiz
Ferry_oz@gmail.com

Gersom Poot
gertpoot@gmail.com

Tjalling Reijnders
Tjalling.reijnders@hotmail.com

Thomas Weber
Thomas_91_91@hotmail.com

Peter Matthijs Smithuis
psmithuis@gmail.com

Mireille Bosman
mireillebosman@hotmail.com

Avinash Bhikie
a.v.bhikie@hotmail.com

Cartoonist
Timo Korstenbroek

Adviesraad

Mw. Mr. P. Memelink, voorzitter RvA
Prof. Dr. A.O. Lubbers
Mw. Drs. A.F.M. van der Helm
Mw. Mr. C. de Kruijf
Mr. G.K. Schoep
Annemieke Brouwer, Assessor Fdr
Akke Berendsen, praeses JFV Grotius

Contact

novum@law.leidenuniv.nl

In gesprek met professor Nieuwenhuis

Professor Nieuwenhuis promoveerde in 1979 en werd hoogleraar in 1982 en was van 1992 tot 1996 werkzaam als raadsheer in de Hoge Raad. Nu doceert hij de vakken Rechtsvinding (mastervak), Comparative tort law en Recht en literatuur aan de Universiteit Leiden. Hij heeft interessante boeken geschreven over de literatuur achter het recht en waarom het zo belangrijk is dat elke jurist daar kennis van neemt. Vanuit zijn expertise op het gebied van recht en literatuur beantwoordt hij onze vragen over de leemtes in de algemene ontwikkeling van studenten en juristen. Zo blijkt dat maar weinig rechtenstudenten het Frans en het Duits goed beheersen. Uit de taaltoets voor eerstejaars studenten blijkt zelfs dat niet iedere aankomende jurist het Nederlands toereikend meester is. Ook de algemene kennis wat betreft de wereldliteratuur laat zeer te wensen over, terwijl volgens professor Nieuwenhuis het lezen van grote literaire werken essentieel is om een volleerd jurist te worden.

U geeft onder andere het vak Recht en literatuur. Wat houdt het vak in?

“We lezen in vijf weken vijf - wat mij betreft - fundamentele boeken. Vorig jaar waren dat Oresteia van Aischylos en Antigone van Sophokles, grote stukken uit de Bijbel en de Koran, Dante met La divina commedia en we hadden dit jaar als nieuwste boek Nietzsche's Also sprach Zarathustra, Ein Buch für Alle und Keine. Ook lazen we het Nibelungenlied uit de Middeleeuwen.”

Oresteia en Antigone zijn werken van de klassieke tragediedichters. Waarom heeft u daarvoor gekozen?

“Ik heb het wel eens beschreven als een betrekkelijk saai lijstje van heel spannende boeken. Dit zijn boeken die al eeuwenlang een bepaalde uitstraling hebben en onze belevingswereld beïnvloeden. Het gaat erom dat boeken die in de tijd een zekere uitwerking hebben gehad op het fundament van onze beschaving. Boeken kunnen alleen deze invloed hebben als ze oud zijn, omdat ze dan over een langere periode gelezen zijn. Wat mij betreft is het belang van confrontatie met dit type boeken dat het je verbeelding scherpt. Er wordt vaak gezegd dat de belangrijkste eigenschap van een jurist is dat hij scherpzinnig is: hij moet analytisch kunnen denken en goed kunnen zien wat er werkelijk staat. Een jurist moet ook inlevingsvermogen hebben. In sommige gevallen moet men beschikken over verbeeldingskracht, en die kracht kun je scherpen door de confrontatie met de literatuur. Het recht heeft allerlei normen die men zich alleen maar voor kan stellen in gepersonifieerde vorm. Meestal zijn dat tamelijk droogstoppelachtige figuren zoals de goede huisvader of de goede werkgever. We hebben ook behoefte aan boeven. Deze typen zijn deel van de verbeeldingswereld die men onder meer kan vormen aan de hand van literatuur.”

U geeft het mastervak Rechtsvinding. Hierin wordt gekeken naar de vraag hoe recht gevormd wordt en - meer normatief - hoe het gevormd zou moeten worden. In het eerstejaarsvak Rechtsvinding in theorie en praktijk werd er in mijn ervaring veel materiëler te werk gegaan: hoe vindt men argumenten voor beide partijen? Is die vraag niet veel belangrijker dan dat “abstracte gedoe” bij uw vakken?

“Dat sluit elkaar niet uit natuurlijk. Ik vind ook dat er bij Recht en literatuur lessen worden gegeven in dubbelzinnigheid. Bijvoorbeeld bij De koopman van Venetië door William Shakespeare. Het is niet alleen rechtlijnig, maar er zit iets dubbelzinnigs in. Op een gegeven moment zegt de koopman Antonio dat hij Shylock zijn gruwdaad vergeeft als hij christen wordt. Dit kan worden opgevat als de ultieme daad van vergeving, maar men kan ook zeggen dat het de ultieme wraak is. Aan de ene kant geeft hij Shylock God's genade, maar aan de andere kant dwingt hij hem het geloof van zijn vaderen prijs te geven. Zeg niet “die interpretatie is goed, die is fout”, maar discussieer erover met elkaar! Verschil van mening is de broodwinning van juristen. Juristen argumenteren niet puur op basis van droge stof, maar moeten ook kunnen inspelen op gevoelens. Voor een deel word je door het systeem van het recht gedwongen om de ander zwart te maken. Vaak worden hierbij vrij krasse termen gebruikt: ‘gedaagde is als arts schromelijk tekort geschoten’. De klassieke advocaat Cicero onderscheidde logos, pathos en ethos. Alle drie zijn belangrijk.”

De werkgroepen bestaan voornamelijk uit het leren van feiten. “Dat is ook belangrijk. Je moet begrippen als vertegenwoordiging, volmacht, schijn van volmacht, vertrouwen en wat de voorwaarden voor levering zijn, behendig kunnen exerceren. Je kan het niet alleen hebben over grote denkers. In het positieve burgerlijke recht

moet je op een gegeven moment rijtjes vereisten kennen, zoals de voorwaarden voor een beroep op dwaling. Die moet je gewoon in je hoofd hebben. En dat blijft zo.”

U heeft het in uw boek Brief aan een jonge academisch gevormde vrouw over het collectieve geheugen van juristen. Bent u bang dat er een actief geheugen bestaat dat zou kunnen sterven? “Vroeger moest men gymnasium hebben om Rechten te kunnen studeren. Dat had als voordeel dat iedereen ten minste Homeros en Vergilius had gelezen. Er was dus een “gemeenschappelijk fonds” aan kennis waarop men kon voortbouwen. Ik denk dat er op het ogenblik ook maar in heel weinig gezinnen de Bijbel wordt gebruikt om uit voor te lezen aan tafel. Veel schrijvers, zoals Maarten 't Hart, danken hun taalvaardigheid uit deze voorleessessies. Dit zal niet veel meer voorkomen.”

Waarom kiest u eigenlijk voor Dante en Nietzsche - die boeken schrijven in klassieke thema's - terwijl u ook authentieke klassieke boeken kunt laten lezen?

“In mijn nieuwe boek Kant&Co gebruik ik Nietzsche als grote criticus van het gelijkheidsideaal. Men zou denken dat een belangrijk onderdeel van de moderne mens het besef is dat wij allen gelijk zijn. Aan de andere kant zijn we onverbetelbare wij-zij denkers. Niet alleen de populisten maken zich daar schuldig aan, maar ook democraten die de populisten weer uitsluiten. In Nietzsche's boek komt dit wij-zij patroon duidelijk naar voren: de “Übermensch” tegen de veel te velen.”

‘Meester in de rechten word je één keer, namelijk zodra je het papiertje krijgt. Jurist zijn is een taak voor het leven.’

U constateert dat de vreemde talen in Nederland aan het verdwijnen zijn. Met name het Frans en het Duits worden steeds slechter beheerd. Dit staat de rechtsvergelijking in de weg en daarmee volgens u ook enkele essentiële middelen om rechtswetenschappelijk onderzoek te doen. Is het zo slecht gesteld met de taalvaardigheid van studenten dat in de toekomst steeds minder goed onderzoek kan worden uitgevoerd?

“Dat denk ik wel. Er kan gezegd worden dat teksten die werkelijke belangrijk zijn ook wel in het Engels worden gepubliceerd, maar dat is niet zo. Je bent in dat geval ook helemaal overgeleverd aan hetgeen anderen voor jou hebben geselecteerd. Stel dat je rechtsvergelijkend onderzoek wilt doen naar de aansprakelijkheid van de tabaksindustrie voor schade en longkanker bij rokers. Er zijn op dat gebied hele interessante arresten gewezen door de Franse rechter. Eigenlijk eerder nog dan in Amerika. Als je daar een scriptie over zou schrijven en je zou het Franse recht erbuiten laten, dan schiet je jezelf in de voet. Dan vraag ik mij af of je dat nog serieuze rechtsvergelijking kan noemen.”

Tien jaar geleden schreef u dat er in Europa meer onderwezen moest worden vanuit de Socratische methode, “het volhardend uitdagen van studenten om bedenkingen te formuleren tegen geldende opvattingen”. Hoe zit dat nu? Zijn studenten kritischer gaan kijken naar het recht, of is er weinig verandering gekomen in wat u toen noemde “het onmiskenbare feit dat de rechtenstudie al sinds jaar en dag voor een belangrijk deel een hogere beroepsopleiding is”?

Varia

Propedeuse uitreiking 2011 Faculteit der Rechtsgeleerdheid

Universiteit Leiden

Mede mogelijk gemaakt door:
DECLERCO
Advocaten • Notarissen

Universiteit Leiden. Universiteit om te ontdekken.

trekselcultuur, die overigens van alle eeuwen is. Ook in mijn tijd waren er handige boekjes waardoor je de dikke boeken wat vlugger kon raadplegen. Als ondersteuning is dat natuurlijk prima, geen enkel bezwaar tegen. Maar als de dikke boeken geheel in het plastic blijven zitten en het tentamen wordt gehaald uitsluitend door het gebruik van uittreksels, dan vind ik dat een verschraving. Studenten dienen niet alleen te leren voor een tentamen. Er moet ook sprake zijn van een zelf beleefde nieuwsgierigheid, anders wordt de studie ook wel erg droog natuurlijk.”

‘Ik denk dat een hoop studenten
eigenlijk beter tot hun recht zouden
komen op het HBO’

Het vak recht en literatuur is niet standaard opgenomen in de bachelor, maar kan gekozen worden in de vrije ruimte. Het is dus in die zin de eigen verantwoordelijkheid van de student en de latere jurist om die literaire achtergrond van het recht zich eigen te maken. Mag je dan stellen dat een afgestudeerd student het recht kent, maar een volleerd jurist tevens kennis heeft van de literaire werken achter het recht?

“Ja, daar ben ik het helemaal mee eens. Meester in de rechten en jurist zijn niet hetzelfde. Meester in de rechten word je één keer, namelijk zodra je het papiertje krijgt. Jurist zijn is een taak voor het leven. Een jurist moet blijven lezen en vooral herlezen. Naar mijn mening zou iedere student een literaire bagage moeten hebben en daarom het vak Recht en literatuur moeten volgen, maar ik realiseer me dat heel veel mensen goede redenen hebben om te zeggen dat hun specialisme meer aan bod moet komen in de studie. Ik denk ook dat een vak als Recht en literatuur alleen maar bloeit als de mensen die het vak volgen, bereid zijn om te lezen. Als een student zegt dat hij na het omslaan van drie bladzijdes van een boek al eczeem krijgt, dan wordt het niets. Ik ben daarom niet ongelukkig dat Recht en literatuur de status van keuzevak heeft.”

De volgende vraag wordt gesteld aan een kandidaat-rechter: “kent u het verhaal van Kaïn en Abel?” Zijn antwoord is als volgt: “Kaïn en Abel? Geen idee, al sla je me dood”. Pleit dit antwoord tegen benoeming?

“Dat pleit tegen zijn benoeming. Het kan best gecompenseerd worden door andere voortreffelijkheden, maar in ieder geval zou ik het een minpunt vinden. Als de kandidaat-rechter alleen de wet, het Nederlands Juristenblad en de rechtspraak van de week leest, maar nog nooit heeft gehoord van Oorlog en vrede van Tolstoj, dan zou ik het een mager type vinden. Het kan een hele scherpzinnige jurist zijn, maar dan heeft hij in ieder geval onvoldoende inlevingsvermogen om andere dingen te doen dan de wet toe te passen. Wie geen literaire bagage heeft, ervaart ook veel minder denk ik. Louter het lezen van de wereldliteratuur is natuurlijk ook niet toereikend, je moet ook gewoon meedoen aan het maatschappelijk leven. Enige kennis van de literaire iconen is dus noodzakelijk, maar niet voldoende.”

N

“Ik zie niet veel verschil met tien jaar geleden. Een mooie anekdote om dit te illustreren. Op een gegeven moment moet je als docent uitleggen wat het causale stelsel is. Een voorbeeld van het causale stelsel is een schilderij dat wordt verkocht en geleverd, maar waarvan de eigendomsoverdracht komt te vervallen indien de titel – de koopovereenkomst – nietig zou blijken. Ik heb van horen zeggen vernomen dat een docent bezig was met het uitleggen hoe een abstract stelsel in elkaar zat. Dan koppel je de titel, de onderliggende rechtsverhouding en de effecten van de levering los van elkaar. Dit systeem gebruiken ze bijvoorbeeld in Duitsland. Er was toen een student die zei: “Waarom legt u ons het abstracte systeem uit als u ons net heeft verteld dat Nederland een causaal systeem heeft? Wat kan ons dat abstracte systeem schelen?” Als een student alleen wil weten hoe het Nederlandse recht werkt en in de rest niet geïnteresseerd is, dan is dat een hbo-type.”

Blijft het wel bij die anekdote, of illustreert het verhaal een type student dat steeds meer voorkomt?

“Ik denk dat een hoop studenten eigenlijk – en daar hecht ik geen negatief waardeoordeel aan – beter tot hun recht zouden komen op het hbo. Daar wordt niet van je verwacht dat je nadenkt over hoe het anders zou kunnen en die gedachten ook onder woorden kan brengen, zoals dat wel verwacht zou worden van een student die een academische opleiding geniet. Erg jammer ook is de uit-

ook wij moeten kritisch nadenken over onze cultuur

Rellen in London

Rellen en plunderingen in Groot-Brittannië, een weerzinwekkende aanslag in Noorwegen, de schietpartij in Alphen aan den Rijn: na vreselijke gebeurtenissen in de samenleving stelt men altijd de waaromvraag. Hoe kan zo iets in ons land of in Europa toch gebeuren? Vanuit verschillende gezichtspunten probeert men de gebeurtenissen te verklaren. Was de politie-inzet voldoende? Hingen er genoeg camera's? Had de dader een wapenvergunning mogen krijgen? Verbijsterd wordt uitgeroepen: 'Iemand die zo iets doet is toch zeker wel geestesziek en krankzinnig!' De gebruikelijke analyses verhelderen niet wat de gebeurtenis betekent voor de samenleving. Op de incidenten wordt nauwelijks gereflecteerd aan de hand van tijdloze beginselen. Sommige slecht doordachte zienswijzen kunnen zelfs ronduit bedreigend zijn voor de rechtsstaat. Zo is er na elk incident de roep om strengere wetgeving, meer camera's of bredere inzet van welzijnswerkers.

'Zelden vraagt men zich af wat deze maatregelen op de lange termijn betekenen voor bijvoorbeeld onze vrijheid.'

In tegenstelling tot in Nederland na 'Apeldoorn' en 'Alphen aan den Rijn', voeren de Engelsen na de weerzinwekkende plunderingen in hun land een diepgravend debat. Naast het benoemen van tijdelijke oorzaken denken de Britten kritisch na over hun eigen cultuur. Premier Cameron verklaarde zelfs dat hij de strijd wil aanbinden met 'een cultuur die niets moet hebben van verantwoordelijkheden.' Cameron zet met deze uitspraak aan tot een heel belangrijk debat dat hoognodig ook in Nederland gevoerd moet worden.

Als wij op diepgaande wijze een kritisch debat willen voeren over onze cultuur dan moeten wij nadenken over de twee klassieke filosofische vragen, namelijk: hoe moet ik leven? (de ethische vraag) en: hoe moeten wij samenleven? (de politieke vraag). De antwoorden waar wij naar zoeken zijn de beginselen die ten grondslag liggen aan een vredige en rechtvaardige samenleving. Het is essentieel dat wij dit doen. Het ware fundament van de rechtsstaat is namelijk niet een juridische constructie, maar een cultuur die het voortbestaan van een dergelijke staat mogelijk maakt.

Het Noorse eiland Utøya ligt er nu weer vredig bij.

'Wat betekent een debat voeren over de eigen cultuur?'

Maatschappelijke problemen hangen nauwer met elkaar samen dan velen beseffen. Misdaden die als losse incidenten worden gezien hebben in werkelijkheid vaak dezelfde oorsprong. Zowel reldschoppers als corrupte bankiers zijn namelijk onderdeel van hetzelfde normen- en waardensysteem. Voor een groot deel zijn hun criminele en amorele uitpattingen te wijten aan de omgeving waarin zij opgroeiden en de cultuur waarin zij leven. Zij zijn het egoïstische en hebzuchtige product van hun opvoeding. De maatschappij heeft hen gevormd tot wie ze zijn geworden. Het is niet verbazingwekkend dat jongeren, gek gemaakt door reclame, opgepadeld met valse toekomstperspectieven en opgevoed louter met het besef van rechten en niet van verantwoordelijkheden op een dag gaan rellen als zij geconfronteerd worden met de harde realiteit.

Hoe pijnlijk het ook is, voordat wij onze problemen kunnen oplossen, zullen wij moeten aanvaarden dat we ze gezamenlijk hebben veroorzaakt.

We staan voor een diepe economische crisis, we hebben grote problemen in het onderwijs, we hebben een urgent veiligheidsprobleem, we verknallen het milieu, we gaan op schokkende wijze met dieren om, we laten onze openbare ruimte verloederen: een kleine greep uit de vele grote uitdagingen waar mijn generatie voorstaat. In het besef dat al deze problemen voortkomen uit dezelfde culturele crisis moeten wij zoeken naar oplossingen zonder onze rechtsstaat in gevaar te brengen. Lessen uit de geschiedenis en de wijsheid in onze rijke filosofische traditie kunnen ons een flink eind op weg helpen. Op tijdloze wijze verwoordde Johan Huizinga in 1939 de belangrijke opdracht die in onze tijd opnieuw actueel wordt: 'Indien de wereld niet de weg terugvindt naar een zekere overeenstemming aangaande de grondslagen van het gemeenschapsleven, [...] de weg naar idealen van menselijkheid en recht, [...], dan wacht slechts chaos en barbarij.'

'Burgers die jarenlang naar de mond gepraat worden zijn op korte termijn ideale consumenten en kiezers, maar vormen op lange termijn een verwende opstandige massa.'

De Lezing

De Universiteit Leiden faciliteert diverse symposia en lezingen met bekende en minder bekende sprekers, maar altijd met zeer interessante onderwerpen. Elke maand wordt door onze redactie een lezing in Leiden bezocht en gerecenseerd. Lees hier welke lezingen u gemist heeft en welke u vooral niet mag missen!

'Social Justice, Just How'

Georganiseerd door: Studium Generale
Spreker: Pieter Pekelharing, Lecturer in Philosophy, Faculty of Humanities, UvA
Datum: Woensdag 14 september, 19.30-21.00
Locatie: Lipsius, zaal 003
Bijzonderheden: Onderdeel van serie: Social Justice, Just how? (Engelstalig)

Wie, waar en wanneer?

Woensdagavond in een collegezaaltje in het Lipsius. Er verzamelen zich zo'n 45 gevarieerde mensen voor de lezingen van de Studium Generale serie Social Justice, Just how? De locatie is weliswaar niet bijzonder aangenaam, maar behalve de tekeningen op de collegetafeltjes is er weinig dat afleidt van de spreker.

Wat werd er besproken?

Pekelharing begint zijn lezing door chronologisch enkele grote filosofen te bespreken en daarbij de ontwikkeling van de gedachte over recht en social justice te doorlopen. Hij begint bij Plato, die recht niet politiek zag, maar als een onderdeel van moraal. Via Aristoteles bespreekt hij de filosofie van het Christendom, de eerste keer dat armoede centraal staat bij het bespreken van recht. Vervolgens komt hij uit bij David Hume, hij maakt recht voor het eerst institutioneel, en heeft het over 'the paradox of justice': *equality keeps us poor*. Mensen moeten rechtvaardig gemaakt worden door een goede prikkel. Hume wordt in de lijst van Pekelharing opgevolgd door Kant, die vindt dat het bezighouden met recht meer een taak is van de staat dan van de kerk, en beredeneert dat menselijke waardigheid leidt tot algemene mensenrechten. Adam Smith kijkt vervolgens naar de maatschappij als geheel, en bespreekt daarbij ook 'the decent poor', de arme arbeiders van die tijd. Tot slot eindigen we met de moderne filosoof John Rawls die het idee heeft dat de staat kan worden geherstructureerd.

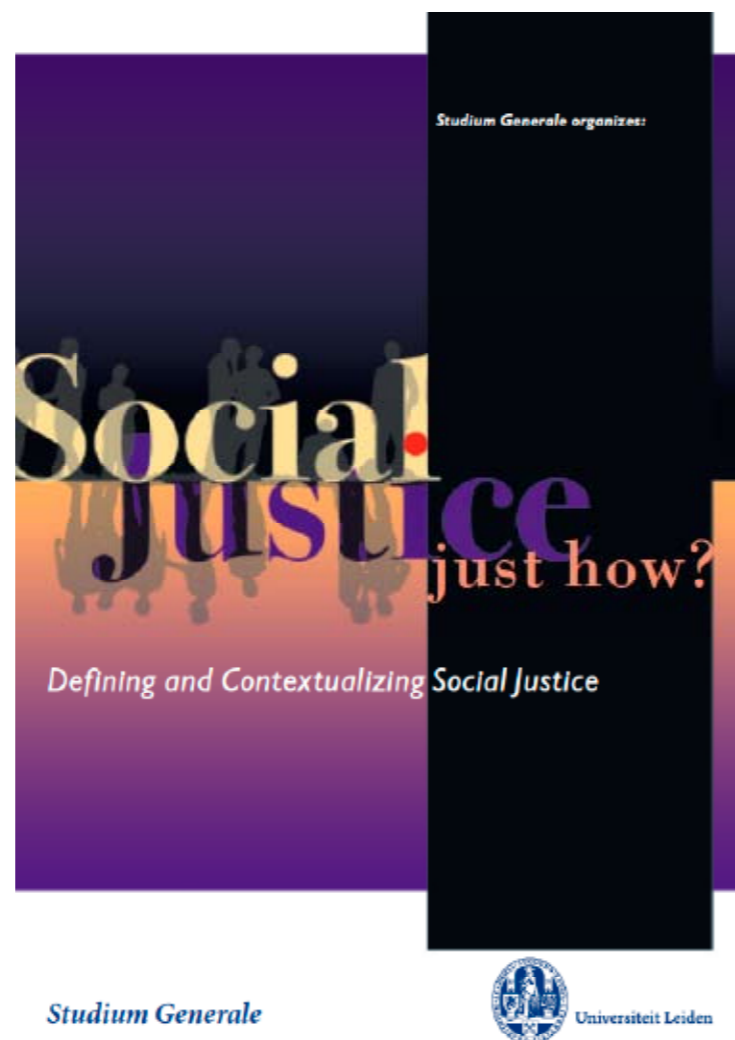
Na die uitgebreide filosofische introductie zijn we pas aanbeld bij het echte vraagstuk van de avond; is social justice te bereiken buiten landsgrenzen, of zonder landsgrenzen. Om dat te bewerkstelligen is een legitieme politieke drukuitoefening nodig. Rawls meent echter dat het niet mogelijk is om dit wereldwijd te doen. Hij denkt vanuit een erg liberaal standpunt, en erkent daarbij als enige universele rechten het recht op leven, op vrijheid, eigendom en formele gelijkheid. De 'demands of justice may not be as big as demands of social justice', aldus Rawls.

De conclusie van het verhaal van Pekelharing maakt het probleem eigenlijk alleen maar groter, zoals hij zelf ook erkende: sinds de industriële revolutie is global inequality – between world

citizens- higher than inequality within even the most unequal individual countries.

De moeite waard?

Een interessante lezing die verschillende filosofen vanuit een boeiend en niet-standaard perspectief besprak. De aankleding had echter meer kunnen toevoegen. Een aantrekkelijker locatie en wellicht een korte pauze had de interesse van het publiek het laatste deel van de lezing zeker verhoogd.

'Social Justice, Just How?'

Georganiseerd door: Studium Generale
Spreker: Rutger Claassen, Assistant Professor in Politieke Filosofie, Instituut Politieke Wetenschappen, Universiteit Leiden
Datum: Woensdag 21 september, 19.30-21.00
Locatie: Lipsius, zaal 003
Bijzonderheden: Onderdeel van serie: Social Justice, Just how? (Engelstalig)

Wat werd er besproken?

De tweede lezing die deel uitmaakt van het serie 'Social Justice, Just How?' werd verzorgd door assistent professor Politieke Filosofie: dr. Rutger Claassen. Claassen concentreerde zich in deze lezing over rechtvaardigheid en de vrije markt. Hij deed dit aan de hand van een viertal concrete vragen:

1. Is het eerlijk dat een CEO honderd keer meer verdient dan de slechts betaalde werknemer?
2. Is het eerlijk dat er mensen zijn die een erfenis krijgen?
3. Zouden mensen die meer ziektekostenpremie betalen ook betere zorg moeten krijgen?
4. Is het eerlijk dat mensen die meer verdienen ook betere huisvesting hebben?

Deze vragen beantwoordt Claassen aan de hand van de filosofen Robert Nozick, John Rawls en Ronald Dworkin.

'belastingheffing is niets anders dan geïnstitutionaliseerde diefstal'

Robert Nozick is een Amerikaanse filosoof die gelooft in het self ownership principle, wij zijn de eigenaars van onszelf en van de vruchten van ons eigen arbeid. Wanneer iemand goederen door zijn eigen arbeid weet te bewerken en te verhandelen, heeft hij en alleen hij recht op de vruchten daarvan. De mens is dus de baas over zijn eigen talenten. Door de opbrengsten die iemand - dankzij zijn talenten - heeft vergaard te gaan belastingen, verdient een ander aan zijn talenten. Nozick stelt dan dus ook dat belastingheffing niets anders dan geïnstitutionaliseerde diefstal is. De staat moet er zijn om te zorgen voor veiligheid en eerlijke handel in de vrije, maar gecontroleerde markt. De staat moet die markt organiseren en corrigeren waar nodig. Nozick zou derhalve bevestigend antwoorden op de vier centrale vragen.

John Rawls is eveneens een Amerikaanse filosoof die zich meer concentreerde op de sociaal-economische uitgangspunten van individuen in een maatschappij. Hij stelt dat de mens een aantal gelijke basisrechten heeft. Zo moeten alle ambten en posities op de arbeidsmarkt open staan voor alle mensen, onafhankelijk van hun afkomst en/of sociale positie. Iedereen zou dus vice-president van de Raad van State moeten kunnen worden. Rawls is dus een uitgesproken voorstander van een meritocratische samenleving. De ongelijkheid die daaruit volgt is gerechtvaardigd, want niet iedereen kan nu eenmaal vice-president worden, diegene moet dat op basis van zijn merites verdienen. In dit systeem zal de algehele welvaart toenemen omdat de beste mensen op de juiste posities terecht komen. Bovendien stimuleert dit systeem creativiteit, innovatie en winstmaximalisatie omdat je beloofd wordt naar je kunnen. Maar de sociaal-economische verschillen – die er dus wel degelijk zullen zijn – zijn alleen gerechtvaardigd als de levensstandaard van de minderbedeelden ook omhoog gaat. Rawls zou derhalve bevestigend antwoorden op de vier centrale vragen, onder de voorwaarde dat de minst bedeelden het ook beter zouden krijgen.

Ook **Ronald Dworkin** is een Amerikaanse filosoof en in het kader van social justice verschilt hij van Rawls en Nozick. Dworkin is namelijk een voorstander van strict equality: alle goederen zouden eerlijk verdeeld moeten worden. Maar deze verdeling is afhankelijk van omstandigheden en keuzes. Zo kwalificeert hij talenten en

'Dat Wesley Sneijder zo goed kan voetballen is dus een omstandigheid, daar kan hij niets aan doen.'

handicaps als omstandigheden. Dat zijn aspecten die gegeven zijn en waar een persoon niets aan kan doen. Dat Wesley Sneijder zo goed kan voetballen is dus een omstandigheid, daar kan hij niets aan doen. Hard werken daarentegen is een keuze. Dworkin vindt ongelijkheid in een samenleving op basis van omstandigheden onrechtvaardig en op basis van keuze rechtvaardig. Echter kan er bepleit worden dat hard werken ook een talent is. Om maar in de voetbalmetaforen te blijven; Dirk Kuijt wordt als een goede voetballer beschouwd vanwege zijn werklust. Heeft hij het dan meer verdient dan Sneijder? Of is hard werken dus ook een talent? Het gevaar in deze premisse is dat als we hard werken als omstandigheid erkennen, we luiheid dus ook als omstandigheid erkennen. De vrije wil bestaat dan niet langer en Dworkin's these verwordt dan tot een moderne seculiere predestinatie leer.

Derhalve zou Dworkin de eerste en vierde centrale vraag bevestigend beantwoorden mits iemand er hard voor heeft gewerkt. Een erfenis is volgens hem onrechtvaardig omdat de erfgenaam er niets voor heeft hoeven doen, de erfenis is een omstandigheid. Beter zorg voor diegene die meer betalen is onrechtvaardig omdat ziekte geen keuze maar omstandigheid is.

De moeite waard?

Jazeker. Claassen wist zijn lezing goed gestructureerd uiteen te zetten. Het anderhalf uurtje wat ervoor was uitgetrokken bleek sneller dan verwacht voorbij te zijn. Vanwege het interessante onderwerp en boeiende aanpak – met name de concretisering van de filosofische theorieën van de drie filosofen aan de hand van vier actuele vragen – kon ik niets anders concluderen dan dat ik mijn woensdagavond uitstekend had besteed.

Deze lezingen maken deel uit van het Studium Generale: Social Justice, Just How? Bent u geïnteresseerd geraakt en wilt u een lezing bijwonen? Woensdag 12 en 26 oktober zullen Professor Jack Vromen en Professor Eric van Dijk de reeks afmaken. Toegang is gratis en aanmelding is niet verplicht. Bezoek de website voor meer informatie: www.voorzeningen.leidenuniv.nl/studium-generale/social-justice/social-justice.html

Rutger Claassen is assistent professor Politieke Filosofie aan het Instituut voor Politieke Wetenschappen aan de Universiteit Leiden

hulp aan moeders in oorlogsgebieden

3FM en het Rode Kruis zetten zich 18 tot en met 24 december in voor moeders die geraakt zijn door oorlog of conflicten

Met de 3FM Serious Request actie zet de radiozender 3FM zich, in samenwerking met het Rode Kruis, ieder jaar in voor een stille ramp. In de week voorafgaand aan de Kerstdagen sluiten drie DJ's van 3FM zich zes dagen op in een glazen studio: het Glazen Huis. 24 Uur per dag maken zij live radio en zijn zij live te volgen per radio, televisie en internet. De dj's mogen geen vast voedsel eten, in plaats daarvan krijgen ze groente- en fruitsappen. Tegen betaling kan het publiek muziek aanvragen.

Deze actie begon als iets kleins op het Neude in Utrecht, waar het eerste jaar €15.955 werd opgehaald voor de vluchtelingen in Darfur. Al gauw werd het een jaarlijks terugkerend fenomeen in Nederland en sinds 2007 wisselt het elk jaar van plaats. Zo werd in 2007 Den Haag aangedaan, 2008 Breda, 2009 Groningen, 2010 Eindhoven en 2011 vindt het Glazen Huis plaats in de mooiste stad van Nederland: Leiden.

Sinds 2006 is het Glazen Huis ook een internationaal fenomeen; het is te vinden in België, Zwitserland, Nairobi en Kenia.

Tijdens de ochtendshow van Giel Beelen werd in juni 2011 door Eric Corton de stille ramp van 2011 bekend gemaakt: hulp aan moeders in oorlogsgebieden.

Miljoenen moeders zijn getroffen door oorlogen en andere conflicten. Zij hebben hulp nodig omdat zij beschadigd zijn in deze situaties, de bakermat van de samenleving vormen en ongevraagd hard worden geraakt door conflicten en geweld. Veel vrouwen in oorlogsgebieden verliezen hun echtgenoot en staan er dan alleen voor. Ze moeten hun gezin alleen onderhouden en worden vaak ook seksueel misbruikt waardoor zij op de vlucht moeten. Zij verliezen hierdoor huis en haard of hun gezin valt uit elkaar.

In meer dan vijftig landen lopen moeders ongevraagd vele risico's door oorlogen en conflicten. Ieder jaar zijn er miljoenen moeders die met kinderen op de vlucht zijn op zoek naar een beter bestaan. Dit is vaak heel lastig aangezien zij alleen staan in de zorg voor hun gezin.

Deze moeders zijn onzichtbaar in oorlogstijd, zij functioneren op de achtergrond en strijden voor veiligheid, inkomen, verzorging, kinderen, zorg, opvoeding en gezondheid van het hele gezin. Een

moeder die geraakt wordt door een oorlog is nergens in beeld. Zij zijn tijdens de oorlog de stille kracht van een gezin. Valt de moeder weg, dan raakt het gehele gezin ontwricht. Het Rode Kruis biedt moeders, geraakt door oorlog om direct noodhulp, zoals onderdak, voedsel, schoon drinkwater en gezondheidszorg, inclusief psychische hulp bij onder meer seksueel geweld. Daarnaast helpt het Rode Kruis bij de zoektocht naar hun familie.

Regelmatig worden moeders hoofd van het gezin en daarmee ook kostwinner. Partners zijn door gewapende groepen weggehaald of omgekomen en ze staan alleen voor de zorg voor het gezin. Het Rode Kruis helpt deze moeders door ze op te leiden zodat zij in een inkomen kunnen voorzien en voor kinderen kunnen zorgen.

Ben je geraakt door deze stille ramp en wil je je inzetten voor moeders in oorlogstijd? Kom dan in actie! Dit jaar vind het Glazen Huis plaats op de Beestenmarkt, te Leiden. Van 18 december tot en met 24 december staan er drie 3FM dj's dag en nacht terbeschikking van dit goede doel. Zij halen geld op door middel van het draaien van plaatjes, veilingen van spullen van bekende Nederlanders en andere zelf verzonden acties.

Ben je student en/of commissie van een vereniging en wil je iets doen het Glazen Huis dit jaar? Kom dan in actie! Heb je nog geen idee, een vergunning nodig of ben je benieuwd wat zich tijdens de week van 18 tot en met 24 december afspeelt? Mail dan naar studentencommissie@leidenmarketing.nl. Wij bieden de hulp die je nodig hebt, gaan voor jou met de gemeente en andere partners van 3FM Serious Request in gesprek. Samen maken wij er een groot succes van!

Wat is de Studentencommissie 3FM Serious Request 2011?

Wij zijn een commissie die bestaat uit vijftien studenten, die afkomstig zijn uit alle diverse facetten van het Leidse studentenleven. In de commissie zijn onder andere Augustinus, Minerva, SSR, Quintus, Blauwe Schuit, JFV Grotius en de Hogeschool van Leiden vertegenwoordigd. Daarbij zijn er ook studenten die niet lid zijn van een studie- en/of studentenvereniging, maar wel actief zijn geweest tijdens bijvoorbeeld de EL-CID week. De commis-

PR-cluster studentencommissie Serious Request

sie is opgedeeld in drie verschillende clusters: acties coördineren, acties opzetten en PR. Elk cluster bestaat uit vijf studenten en er is één voorzitter, Ivo Klapp.

Waarvoor is de Studentencommissie nodig?

Het zou natuurlijk geweldig zijn als jouw actie door zo veel mogelijk mensen gezien wordt en daardoor meer geld opgehaald kan worden. Dan is de stad Leiden natuurlijk de beste locatie. Daar heb je echter wel een vergunning voor nodig. Als jij een actie in de stad wil houden, kan je via ons een vergunning vragen. Wij hebben het contact met Leiden Marketing en de gemeente Leiden. Het enige wat je hoeft te doen is een mail sturen naar ons (zie hieronder) en wij zullen ervoor zorgen dat het bij de juiste mensen komt. Verder zullen wij ervoor zorgen dat jouw actie in de agenda komt te staan op de Serious Request-website. Zo kunnen alle geïnteresseerden precies zien wanneer en welke acties er zijn. Daarnaast zal er een app komen waar wij jouw actie in kunnen zetten. Kortom, kom in actie en laat het ons weten!

Hoe komen studenten en studie- of studentenverenigingen met jullie in contact?

De commissie heeft uiteraard een e-mailadres: studentencommissie@leidenmarketing.nl. Daarnaast heeft de commissie een eigen Facebook-pagina (Like!): Studentencommissie 3FM Serious Request 2011 en kan je de commissie volgen via Twitter: @StuCoSR11Leiden. Het is erg handig om ons te blijven volgen, dan kan je precies zien welke acties wanneer en waar te vinden zijn. Ook kan je zien welke acties het meeste geld opbrengen en natuurlijk zal er vermeld worden waar welke feestjes zijn! Daarbij zijn wij gedurende de week van het Glazen Huis te vinden op de terreinen van de actie. Wij zijn dan te herkennen aan witte jassen met een zwart/rode opdruk.

Hoe kunnen studenten helpen bij de 3FM Serious Request actie?

In Leiden wonen een groot aantal studenten en als Studentencommissie van 3FM Serious Request wil de commissie zoveel mogelijk geld ophalen met deze studenten. De studenten kunnen individueel acties of evenementen opzetten of in samenwerking met hun studie- of studentenvereniging.

Gaan jullie zelf ook een actie bedenken?

Uiteraard! Natuurlijk gaat de commissie zelf ook een actie bedenken. De commissie kan er nog niet te veel over zeggen, maar het belooft wat te worden! Hou de commissie en de site goed in de gaten, dan kom je er vanzelf achter!

Wat maakt Serious Request 2011 uniek?

Het Glazen Huis staat in de mooiste stad van Nederland: Leiden! Daarnaast is er voor het eerst een speciale studentencommissie in het leven geroepen om juist met de studenten zoveel mogelijk geld op te halen en er een gigantisch mooie week van te maken! Zo kunnen de slachtoffers van deze stille ramp geholpen worden, en is er voor veel moeders een crisis minder in deze wereld.

“Het duidt op verregaand hersenletsel om in een economische crisis het cement van de cultuur uit het wankel bouwwerk te hakken.”

Gerrit Komrij

Dure rechtszaak schrikt Nederlander af

Veel Nederlanders leggen een juridisch conflict straks niet meer voor aan de rechter. 34 procent van de Nederlanders wijst de optie van een rechtszaak af als de griffierechten worden verhoogd zoals het kabinet wil. Bij de huidige griffierechten ziet al 19 procent af van een rechtszaak. Dit blijkt uit onderzoek van marktonderzoeksorganisatie Synovate naar de invloed van de hoogte van griffierechten op de gang naar de rechter.

De Nederlandse Orde van Advocaten heeft er in de afgelopen maanden met veel andere organisaties op gewezen dat mensen de rechter zullen mijden als de financiële drempel voor een rechtszaak te hoog wordt. Uit het onderzoek van Synovate blijkt dat veel mensen inderdaad niet meer naar de rechter zullen stappen, ook in zaken waarvan ze zelf aangeven het belang van een mogelijke rechtsgang groot te vinden.

In zaken waarbij de ondervraagden het erg belangrijk vonden om naar de rechter te kunnen stappen, zoals letselschade na een verkeersongeluk of een omgangsregeling voor de kinderen na een scheiding, is het aantal mensen dat zich laat afschrikken door de griffierechten nog groter dan de genoemde 15 procent. Bij een letselschadezaak die leidt tot arbeidsongeschiktheid stapt straks 23 procent minder naar de rechter dan nu. Bij een conflict over de omgangsregeling laat 20 procent extra het erbij zitten. Voor het terugvorderen van een betaling van een nepfactuur zal straks nog slechts één op de vier mensen naar de rechter stappen. Bij het huidige griffierecht is dat nog de helft van de Nederlanders.

Van alle ondervraagden zegt 94 procent dat rechtspraak voor iedereen toegankelijk moet zijn en niet alleen voor de mensen die het kunnen betalen. Hoewel 70 procent van de Nederlanders het belang wel inziet van een kleine financiële drempel om te voorkomen dat mensen voor allerlei kleine zaken naar de rechter stappen, meent 91 procent dat met rechtspraak een maatschappelijk belang wordt gediend. 39 procent van de Nederlanders vindt dat in Nederland sprake is van klassenjustitie omdat alleen de rijken hun recht krijgen. 28 procent is het daarmee oneens.

“Je kunt het bestaan van een Belg op zichzelf al een identiteitscrisis noemen.” Hugo Claus

Fransen mogen niet meer op straat bidden

In Frankrijk mogen gelovigen niet meer op straat bidden. Een verbod daartoe werd vrijdag van kracht. De ban is vooral gericht tegen moslims. Die gingen in de grote steden op vrijdag vaak massaal op straat bidden wegens een groot tekort aan gebedsruimte. De autoriteiten hebben de moslims nu alternatieve gebedsruimtes aangeboden, zoals verlaten overheidsgebouwen.

Minister Claude Gueant van Binnenlandse Zaken zei vorige maand tegen het persbureau AFP bidden op straat ‘onacceptabel’ te vinden. Hijnoemde het een directe aanval op het secularisme.

“Vroeger keek ik even in de spiegel of mijn haar goed zat. Nu is dat meteen een identiteitscrisis.”

Kadé Bruin

“Sommigen verliezen in deze tijd van crisis het noorden en beweren met zuiderse heftigheid dat de toekomst van het westen in het oosten ligt.” Gaston Eyskens

“De heetste plaatsen in de hel worden gereserveerd voor hen die, in een periode van morele crisis, hun neutraliteit blijven behouden.

“Dante Alighieri (*Bron: Divina Comedia: Inferno*)

“Met een internationale crisis is het net als met de liefde - zolang u erover blijft praten gebeurt er niets.” Harold Coffin

Rijbewijs niet kwijt omdat 'straat uitnodigt tot hard rijden'

Een rechter in Gent heeft bepaald dat een automobilist zijn rijbewijs niet hoeft in te leveren ondanks een forse snelheidsovertreding omdat de straat uitnodigde tot hard rijden. De man reed 66 kilometer per uur op een plek waar een maximum van 30 kilometer geldt. Normaal wordt bij een dergelijke snelheidsovertreding standaard het rijbewijs ingenomen.

De rechter oordeelde dat de straat uitnodigde tot hard rijden: ze is breed en er staat alleen een verkeersbord.

De Vlaamse krant Het Laatste Nieuws heeft dat vrijdag gemeld. De gemeente Gent betreurt de redenering van de rechter. Op deze manier wordt het nog moeilijker snelheidslimieten te handhaven, stelt ze.

“Crisis is een productieve toestand - ge moet hem alleen van de bijsmaak van de catastrofe ontdoen.” Max Frisch

'Piloten dwingen op 60e te stoppen mag niet'

Het is leeftijdsdiscriminatie om piloten te verplichten op hun 60e met werken te stoppen. Het Europees Hof van Justitie in Luxemburg heeft dat dinsdag bepaald. Volgens het hof mag wel rekening worden gehouden met 'leeftijdsgebonden fysieke capaciteiten' van piloten, maar een algemeen verbod gaat te ver.

Aanleiding voor de uitspraak was een Duitse zaak. Drie piloten van Lufthansa stapten naar de rechter toen hun contract op hun 60e automatisch werd beëindigd. De Duitse rechter legde de zaak voor aan het EU-hof.

In de Nederlandse cao geldt voor piloten een leeftijdsgrens van 56 jaar, aldus een woordvoester van de Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers.

Advies belastingdienst: scheiden van gehandicapte man. De Belastingdienst heeft een vrouw geadviseerd te scheiden van haar gehandicapte man om kinderopvangtoeslag te kunnen ontvangen. De vrouw, met twee jonge kinderen, leeft gescheiden van haar volledig verlamde echtgenoot, die vooral in zorginstellingen verblijft. Omdat hij niet werkt, en dus volgens de regels van de wet thuis is om voor zijn kinderen te zorgen, heeft het gezin geen recht op kinderopvang-toeslag. Gemeentes hebben de plicht om bij medische indicaties alsnog te voorzien in een toeslag, maar de betreffende gemeente Utrecht wilde hier niet aan en vroeg de vrouw een scheiding te overwegen.

“Crisis: kapitalistische truuk die men toepast wanneer men vaststelt dat de armen te rijk worden én de dommen te verstandig.” Guy Commerman

Opinie

Nederland is... onzeker

“Nederland is, grote ramen zonder gordijnen” en het land “van één koekje bij de koffie”, zo typeerde prinses Maxima in een toespraak in september 2007 de Nederlandse samenleving.¹ Ook meende de prinses dat zij “de Nederlandse identiteit niet gevonden” had.

Al direct na de toespraak brak de hel los, voornamelijk het rechter deel van het politieke spectrum schande sprak van het feit dat de prinses, overigens in een toespraak die zij niet zelf geschreven had, concludeerde dat de Nederlandse identiteit niet bestond.

Sinds de bewuste toespraak heeft het Nederlands identiteits-denken een merkwaardige ontwikkeling doorgemaakt. Als ware hoeders van de Nederlandse volksaard lachen Linda de Mol en Jeroen van Koningsburgge u sinds 8 maart 2008, elke zaterdagavond toe vanaf het televisiebeeldscherm in het programma: Ik hou van Holland.² Naast dit, toch wel kneuterige televisieprogramma, heeft ook de Nederlandse politiek het collectief minderwaardigheidscomplex, wat na de toespraak van de prinses een gezicht kreeg, omarmt. Zo zouden moslims, eurofiele parlementariërs, Amerikanen, de links georiënteerde politieke elite, Oost-Europese werknemers en zelfs de Zweedse meubelfabrikant Ikea inmiddels een bedreiging zijn voor ons volkskarakter. Tegenover al deze nationale-identiteits-promotie staat een interview met oud-politicus Fritz Bolkestein, in het programma: Pauw & Witteman van 12 september jongstleden. Wij zouden, ondanks al de grote woorden in de politiek, en de verdiensten van volksheldin Linda de Mol “het zelfvertrouwen in de westerse beschaving aan het verliezen zijn”.³ Dit uit zich volgens Bolkestein in de dagelijkse praktijk waarin het bijvoorbeeld een hoogleraar aan de Universiteit van Utrecht wordt verboden een afscheidsrede te houden over de verislamisering van het antisemitisme, uit angst voor opstootjes.

Terwijl ik dit artikel schrijf bonkt de gouden koets, waarop een volgens twee Kamerleden en de heer Pondaag van het Comité Nederlandse Ereschulden, schandelijke afbeelding van “zwarte

negers” die hun rijkdommen aanbieden aan de Hollandse vorstin, over de kinderkopjes van de Lange Voorhout in Den Haag.⁴ Na al het, in Ik hou van Holland geuite Nederlands nationalisme, is een afbeelding op de Gouden Koets het onderwerp van kritiek. Bevindt Nederland zich in een identiteitscrisis?

De Nederlandse identiteit.

Alvorens deze te beantwoorden is het van belang te onderzoeken of er zoiets bestaat als de Nederlandse identiteit. Is er zoiets als een universele kernwaarde van ons volkskarakter, iets waardoor u een Nederlander, los van zijn huidskleur en taal in de oerbossen op Borneo direct herkent aan zijn gedragspatroon, normen en waarden etc.?

Om van een universele kernwaarden te kunnen spreken ligt het voor de hand te kijken welke eigenschappen Nederlanders door de eeuwen heen toegedicht werden.

Buitenlandse waarnemers uit de 17de eeuw omschrijven Nederlanders als: eerlijk, ijverig, zindelijk (schoon), trouw, kalm en nuchter maar ook hebzuchtig, eigenzinnig en drankzuchtig.⁵ Het eerste probleem wat zich voordoet is dat de meeste van deze typering niet te meten of te controleren zijn en dat er geen geschiedkundige bronnen zijn die informatie bevatten over bijvoorbeeld de ijverigheid van de Nederlanders in vergelijking met die van de Grieken. Dit grote gebrek aan overgeleverde wetenschappelijke metingen maakt het moeilijk uitspraken te doen over de universele Nederlandse volksaard. Daarbij moet men zich realiseren dat veel van de historische, buitenlandse typering van Nederlanders samenhangen met het economische succes van de Republiek in de 17de eeuw.

Toch worden Nederlanders ook vandaag de dag nog altijd gekwalificeerd als nuchter, ijverig, eigenzinnig en drankzuchtig. Dat dit beeld echter tijdgebonden is blijkt uit het feit dat de mate waarin buitenlandse waarnemers ons bijvoorbeeld ijverig vinden, samenhangt met de situatie in hun land van herkomst. Zo vonden de

De Nederlandse identiteit is dus een afgeleide van de meeromvattende Scandinavische identiteit.

Engelsen ons in de 17de eeuw, toen de Republiek het economisch beter deed dan Engeland, bijzonder ijverig en veranderde dat in de 18de eeuw toen Engeland het economisch beter deed dan de Republiek. Historische bronnen leveren ons dus weinig wetenschappelijke gegevens over typisch Nederlandse eigenschappen.

In zijn boek: ‘Regenten, rebellen en reformatoren’, stelt hoogleraar economische sociologie Ernest Zahn dat de identiteit van de Nederlandse samenleving geworteld is in de calvinistisch, gereformeerde traditie uit de beginjaren van de Republiek.⁶ Historicus en bijzonder hoogleraar Amerikanistiek, Maarten van Rossum bestrijdt dit in zijn college ‘Typische Nederland, typisch Maarten!’: “Tegen 1650 was nog niet de helft van Nederland kerkelijk georganiseerd en als Nederland ergens door gekarakteriseerd werd was het eigenlijk door religieuze tolerantie”. “Je had maar één officiële godsdienst, dat was de gereformeerde godsdienst maar het was maar een betrekkelijk klein deel van de bevolking wat zijn belijdenis deed in de gereformeerde godsdienst”.⁷ Ook de regenten waren volgens Van Rossum in de kern niet gereformeerd, “een patroon wat je veel ziet bij Amsterdamse regentenfamilies is dat hij eigenlijk helemaal niet in de kerk kwam en geen lidmaat van de kerk was en zij, zijn vrouw was het dan wel”. “De gereformeerde traditie was een belangrijke traditie in de Nederlandse geschiedenis maar het was lang niet de enige en op z’n minst was de regententraditie van tolerantie even sterk, de regenten waren pragmatische geldverdieners en hadden er helemaal geen belang bij mensen op te sluiten wegen afwijkende denkbeelden”. Van Rossum eindigt zijn college met de conclusie dat, voor zover men kan spreken van een eigen identiteit, de Nederlandse normen en waarden, gedragspatronen en ‘culturele programmering’ globaal clusteren met die van de drie Scandinavische landen. De Nederlandse identiteit is dus een afgeleide van de meeromvattende Scandinavische identiteit. Op de vraag

of er ook een typische Nederlandse identiteit bestaat antwoordt hij negatief.

Toch weet u wanneer u na een lange vakantie in het buitenland weer voet op Nederlandse bodem zet direct dat u in Nederland bent. Er is dus kennelijk iets wat ons als typisch Nederlands voorkomt. Maar of dit ook te herleiden is tot een ‘essentie van ons volkskarakter’ acht Van Rossum niet waarschijnlijk. “Het is een product van historische omstandigheden, van voorschriften, van bepalingen en zo is die openbare ruimte in Nederland tot stand gekomen”. “Maar nogmaals dit is niet direct te relateren aan iets wat je als de essentie van onze volksziel zou kunnen kenmerken”, of zoals prinses Maxima het in haar toespraak uitdrukte “de Nederlander bestaat niet”.

Identiteit of culturele traditie?

Echter zowel de prinses als Van Rossum erkennen dat Nederland bepaalde typische tradities of gebruiken heeft die door velen als uiting van de Nederlandse identiteit worden beschouwd. Zo wordt het Sinterklaasfeest, dat in Nederland sinds de 13de eeuw wordt gevierd opgehangen aan de kapstok van de identiteit en is de hoesende stoet die zich elk jaar, in het oranje gekleed in Amsterdam op Koninginnedag komt bezatten ingeburgerd als een cultureel volksfeest.⁸ Deze van oudsher eerder regionale gebruiken zijn echter niet kenmerkend voor de Nederlandse identiteit en al helemaal geen voorbeeld van een typisch Nederlands gedragspatroon.

Een verlies aan zelfvertrouwen.

Dit gebrek aan een universele, typisch Nederlandse identiteit binnen de Noord-Europese en Scandinavische landen maakt dat wij erg zijn gaan hechten aan de gebruiken en de geschiedenis die, de toch sterk van elkaar verschillende twaalf provincies bonden. We zijn er trots op dat, de qua territorium kleine Republiek der zeven verenigde Nederlanden in 1648 het machtige Spanje op de knieën

De veel besproken figuur op de gouden koets

Zo mag de negerzoen sinds 2006 geen negerzoen meer heten omdat deze naam te racistisch is

kreeg. En, nadat met de Vrede van Munster Vlaanderen, Brabant en Overmaas als generaliteitslanden aan die Republiek werden toegevoegd, Nederland een tijd lang gold als de economische grootmacht van Europa.⁹

Maar het is deze trots die wij in Nederland en in 'het Westen' aan het verliezen zijn, zo betoogd oud-politicus Fritz Bolkestein in het VARA-programma Pauw & Witteman.¹⁰ Bolkestein schetst hierin een beeld van een bange overheid en samenleving die vanuit een gebrek aan zelfvertrouwen elke benadering van politieke incorrectheid van haar (mede-) burgers de kop in drukt uit angst voor opstootjes.

Naast een, al eerder genoemd voorbeeld van verlies aan zelfvertrouwen die Bolkestein in het interview gaf zijn er werkelijk tal van andere situaties te noemen die ik ook zou willen karakteriseren als een gebrek aan vertrouwen in onze culturele verworvenheden. Zo mag de negerzoen, die sinds 1920 in het Brabantse Oudenbosch gemaakt wordt sinds 2006 geen negerzoen meer heten omdat deze naam te racistisch is, wordt de kerstboom in de hal van de Hoge School Den Haag in 2009 afgetuigd omdat dit 'christelijke symbool' allochtone leerlingen wel eens voor het hoofd zou kunnen stoten, moet de goedheiligman het voortaan bij voorkeur stellen zonder zijn zwarte pieten en worden er voorstellen gedaan de Gouden Koets te molesteren vanwege een koloniaalgetinte schildering, om nog niet te beginnen over de standbeelden van Nederlandse zeehelden die inmiddels een bordje op het sokkel moeten hebben waarop hun gruweldaden beschreven worden.^{11,12,13,14,15}

Naast deze niet limitatieve opsomming is een deel van de, in de 17de eeuw nog als 'nuchter' en 'tolerant' omschreven Nederlanders tegenwoordig bevangen door een hysterische angst voor een machtsovername van de ongeveer 850.000 moslims die ons land rijk is.¹⁶ Ook deze angst impliceert een bepaald gebrek aan vertrouwen in het functioneren van de Westerse cultuur. Met de heer Wilders voorop gaat men ervan uit dat één van, de in onze samenleving sociaaleconomisch meest achtergestelde en gediscrimineerde bevolkingsminderheden een reële bedreiging vormt voor de Nederlandse rechtsstaat. Hier komt nog bij dat de meerderheid van de Nederlandse moslims een gewelddadige staatsgreep helemaal niet ambieert.

Paradoxaal genoeg vindt een gedeelte van de Nederlandse bevolking het dus nodig negerzoenen te hernoemen en kerstbomen te elimineren uit compassie met bepaalde groepen uit onze samenleving terwijl een ander deel, welke grofweg vertegenwoordigd door Wilders en kornuiten, diezelfde Nederlanders het paspoort wil ontnemen.

Waarom heeft zowel de Ik hou van Holland-nationalist als de tolerante kosmopoliet toch zo weinig vertrouwen in onze nationale verworvenheden?

Tot de slotsom.

Getuigen de voorstellen afgelopen september van de Kamerleden Van Bommel, van de SP en Peters van GroenLinks om de Gouden Koets te ontmantelen en het huidige aantal zetels van de PVV in de peilingen worstelt Nederland inderdaad met de verworvenhe-

den die haar identiteit bepalen. In die zin bevindt Nederland zich in een identiteitscrisis.

Toegegeven, de Nederlanders waren geen lieverdjes en hadden een tijd lang een pragmatisch economische kijk op de buitenlandse handel en de koloniën waarin geen ruimte was voor menselijk leed. Maar of wij dat verleden goed kunnen maken door middel van het slopen van een koets die 35 jaar na het afschaffen van de slavernij gebouwd is en een gift was van het Nederlandse volk aan de vorstin, met het bekritisieren van zwarte piet welke in het aloude Sinterklaasverhaal een zwarte duiveltje was en helemaal geen neger, of het publiekelijk ontmantelen van een kerstboom die origineel niets met het christendom van doen had maar een rekvisiet was in het oude Noord-Europese, heidense midwinterfeest, ik denk het niet.^{19,20,21}

Ook in de verjaarde excuses van een generatie die er geen schuld aan heeft, aan een generatie die het nooit daadwerkelijk heeft meegemaakt als troost voor het plaatsvervangend lijden, zie ik geen oplossing.

Omdat verreweg de meeste zaken die Nederlandse en buitenlandse waarnemers als uiting van de Nederlandse identiteit zien historisch gegroeid zijn, lijkt mij de enige oplossing in deze crisis adequaat geschiedkundig onderwijs. Met bezuinigingen op het onderwijs in het verschieft zie ik het somber in. Al wat rest is op zaterdagavond achter het televisietoestel kruipen voor een dosis kneuterig nationalisme of een bemoedigende toespraak van 'ons Geert' met één koekje bij de koffie.

De voormalig negerzoen

Zwarte Piet discriminerend: ?

1. Toespraak van prinses Máxima voor de Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid, 24 september 2007.
2. http://nl.wikipedia.org/wiki/Ik_hou_van_Holland
3. 'Pauw & Witteman', VARA, 12 september 2011, interview met F. Bolkestein
4. 'RTL Boulevard', RTL, 16 september 2011, interview met J. Pondaag, Comité der Nederlandse Ereschulden
5. 'Typisch Nederland, Typisch Maarten!', juli 2010, Wetenschapsmuseum NEMO, Amsterdam
6. E. Zahn, 'Regenten, rebellen en reformatoren, een visie op Nederland en de Nederlanders', Amsterdam, 1989.
7. 'Typisch Nederland, Typisch Maarten!', juli 2010, Wetenschapsmuseum NEMO, Amsterdam
8. <http://kunst-en-cultuur.infoyo.nl/feestdagen/22269-het-nederlandse-feest-sinterklaas.html>
9. http://www.isgeschiedenis.nl/nieuws/zeven_provincien_en_de_generaliteitslanden
10. 'Pauw & Witteman', VARA, 12 september 2011, interview met F. Bolkestein
11. <http://jeugdsentimenten.net/2006/03/24/negerzoenen/>
12. <http://www.elsevier.nl/web/Nieuws/Nederland/252746/-Haagse-Hogeschool-Kerstboom-niet-multicultigenoeg.htm>
13. <http://www.depers.nl/binnenland/256392/Debat-over-racistische-zwarte-piet.html>
14. <http://www.nrc.nl/nieuws/2011/09/16/koningin-beatrix-moet-slavenillustratie-van-gouden-koets-halen/>
15. <http://www.elsevier.nl/web/Nieuws/Nederland/290374/Standbeeld-omstreden-VOCgeneraal-Coen-moet-weg.htm>
16. <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bevolking/publicaties/artikelen/archief/2007/2007-2278-wm.htm>
18. T. van Leeuwen & A. Stofberg, 'De Gouden Koets: van Amsterdams geschenk tot nationaal symbool', Zwolle, Waanders.
19. http://www.art1.nl/artikel/7219-Historische_achtergrond_Zwarte_Piet
20. <http://kunst-en-cultuur.infonu.nl/geschiedenis/36901-geschiedenis-kerstboom.html>

De Recensie

Het Proces van de eeuw

Christiaan Alberdingk Thijm

Later de ambitie om de advocatuur in te gaan? Lees dan vooral de roman Het proces van de eeuw, geschreven door de bekende advocaat Christiaan Alberdingk Thijm. Deze literaire novum verhaalt over de eerste jaren van een advocaat-stagiair op een prestigieus advocatenkantoor op de Amsterdamse Zuidas. Het verhaal doet denken aan Karakter van Ferdinand Bordewijk, maar dan in een moderne context. Met veel humor en toegankelijke taal weet Alberdingk Thijm zeer treffend het roerige leven van een advocaat-stagiair te schetsen.

Christiaan Alberdingk Thijm (1971) is advocaat en medeoprichter van SOLV advocaten, een kantoor dat gespecialiseerd is in onder andere intellectueel eigendomsrecht en vrijheid van meningsuiting. Naast zijn kantoorwerk doceert Alberdingk Thijm tevens intellectueel eigendomsrecht en informatierecht aan de Universiteit van Amsterdam. Het proces van de eeuw is zijn eerste roman. Hieronder volgt een beknopte, maar opengelaten versie van het verhaal.

Een gênant sollicitatieverleden

De roman volgt de voetsporen van de jonge advocaat Eppo Boetselaar. Na een bijzonder veel studievertraging besluit Eppo om vlot te gaan solliciteren bij een aantal grote advocatenkantoren. Via een masterclass van het kantoor Blussé maakt hij - op nogal intieme wijze - kennis met een potentieel kantoorgenoot. Vol verwachting besluit hij haar te mailen met de vraag of er nog vraag is naar nieuwe advocaat-stagiaires. Hij schrijft:

*“Dag Mathilde,
Hoe is het leven op de Zuidas? Behandelen ze je met het respect dat je verdient? Goed nieuws. Ik ben afgestudeerd! Met een 9 voor mijn scriptie over aansprakelijkheid voor asbestbesmetting. (...) Weet jij of de positie op jullie sectie nog vacant is? Zo ja, dan moet ik maar eens een briefje schrijven. (...) En ja, mocht de gelegenheid zich voordoen, dan laat ik me graag nog eens door je vastbinden.*

Lieve groet, Eppo”

De mail van Eppo blijkt echter niet aan te komen bij de advocaat Mathilde, maar bij de HR-manager van Blussé. Naast dat hij Eppo mailt wat de mail te betekenen heeft, stuurt hij de mail door naar honderden andere advocaten met als onderwerp: ‘Zo solliciteert men dus bij Blusse...’

Eppo's reputatie is gezet. De grote advocatenkantoren kan Eppo voorlopig wel vergeten.

Eenpitter buiten de Zuidas

Toch gaan er tientallen sollicitatiebrieven de deur uit. Niet geheel onverwachts volgt de ene na de andere afwijzing. Één kantoor reageert echter wel positief: het kantoor Foekje de Jong c.s., een eenpitter buiten de Amsterdamse Zuidas. Niet echt een groot en prestigieus kantoor zoals Eppo voor ogen had. Maar ja, welke eisen kan Eppo in zijn situatie nog stellen? Hij besluit om het aanbod van De Jong te aanvaarden.

Foekje's verschijning deed niet aan die van een advocaat denken. Integendeel. Eerder een uitgerangeerde rockster. Ze had opvallend stekelhaar en droeg een leren broek met cowboylaarzen. Ondanks haar opvallende verschijning bleek ze een ijzersterk advocate te zijn. Grote schadezaken won ze veelal en haar praktijk was dan ook populair. Het was de vrouw die Eppo zou moeten opleiden tot een goed advocaat. De eerste stappen op het advocatenpad verliepen echter moeizaam:

“Je moet onderop beginnen, Eppo. Alleen als je alle kieren en gaten van het vak kent, kun je een goed advocaat zijn. De kleinste details moet je in de gaten houden, ook de dingen die onbenullig lijken. Bij Van der Valk doen ze het net zo. Alle familieleden beginnen gewoon in de keuken, als afwasser. (...) We hebben drie jaar de tijd. We gaan van jou een prima advocaat maken, stapje voor stapje. O ja, Eppo, wil je de vaatwasser zo even uitruimen? Je bent het gisteren vergeten.”

Carrièresprint

De praktijk van De Jong c.s. wordt populairder dan ooit. Foekje krijgt zelfs een aanbod van het topkantoor Schwaab & Helvoeth om daar te gaan werken. Foekje, overbelast door het grote aantal zaken, besluit om hierop in te gaan en zorgt ervoor dat Eppo ook mee kan gaan. Een droom komt uit. Eppo had er niet eens van durven dromen daar ooit te gaan solliciteren. Al met één enkele zes op je cijferlijst schijn je kansloos te zijn voor een plek bij Schwaab & Helvoeth.

Ondanks Eppo's duistere verleden wordt hij alsnog geaccepteerd. Geleid door opportunisme rijst zijn aanzien snel. Eppo wint voor het kantoor een pleitwedstrijd en krijgt daarmee zelfs opdrachten van de oprichter van kantoor zelf: Willem Helvoeth.

Stagnatie

Een groot advocatenkantoor blijkt toch geheel een andere gang van zaken te hebben dan het kleine kantoor van Foekje. De

‘Het begint met kleine onwaarheden. Vervolgens komen de leugens. Bedrog is dan de volgende stap.’

controle op de te behalen targets blijkt streng te zijn, er moet natuurlijk geld verdiend worden. Eppo laat zich opjagen door de urennorm en neemt steeds meer opdrachten aan. Meer opdrachten dan hij in feite aankan.

Om zijn zaken niet kwijt te raken, is Eppo bijna gedwongen om met de waarheid te spelen. Het begint met kleine onwaarheden. Vervolgens komen de leugens. Bedrog is dan de volgende stap. Eppo raakt verstrikt in leugens en sleept zichzelf en de goede naam van Helvoeth naar de afgrond.

Het uiteindelijke ontslag van Eppo was dan ook onvermijdelijk. Tegen alle redelijkheid en verwachtingen in volgt vervolgens zelfs een dagvaarding door het kantoor naar aanleiding van de vermeende reputatieschade die door Eppo zou zijn aangericht. Eppo, die net zijn baan is kwijtgeraakt en nu met lege handen staat, besluit om zijn zaak zelf te gaan verdedigen. Het proces van de eeuw kan voor hem gaan beginnen.

De controle op de te behalen targets blijkt streng te zijn, er moet natuurlijk geld verdiend worden.

Geïnteresseerd in dit boek? In de vorige editie van Novum is dit boek ook gerecenseerd. Thijm, Christiaan Alberdingk, *Het eeuwige proces*. Lebowski Publishers, Amsterdam 2011, pag. 87

Thijm, Christiaan Alberdingk, *Het eeuwige proces*. Lebowski Publishers, Amsterdam 2011, pag. 87

Verdieping

Vrijheid!

Een nieuwe tentoonstelling in de Lakenhal blikt terug op vier eeuwen Drie Oktober

De opbouw van de Leidse kermis is buiten in volle gang als in stadsmuseum de Lakenhal op woensdag 28 september de nieuwe tentoonstelling wordt geopend over hét Leidse volksfeest: Drie Oktober Het thema: 'Vrijheid! Leidens Ontzet 1574-2011'. In nauwe samenwerking met de Universiteit Leiden en de jubilerende 3 October Vereniging, die dit jaar 125 jaar bestaat, laat de Lakenhal zien hoe de Drie Oktoberviering er door de eeuwen heen uit zag en uitgroeide tot het grootste lokale volksfeest van Nederland. Een prominente plek is weggelegd voor een grote compositie van fotograaf Erwin Olaf, die de opdracht kreeg een hedendaags historisch stuk te creëren. Het resultaat, een majestueuze foto van liefst twee bij drie meter, behoort nu tot de vaste collectie van de Lakenhal. Een bijbehorende serie portretten wordt tentoongesteld in de Universiteitsbibliotheek.

Vrijheid!

Elke Leidenaar weet het: op drie oktober 1574 werd Leiden bevrijd door de Geuzen, na bijna een jaar belegd te zijn geweest door het Spaanse leger. Al vanaf de bevrijding is de stad Leiden een symbool geweest voor het Hollandse verzet tegen de Spaanse overheersing en wordt drie oktober beschouwd als een keerpunt in de Tachtigjarige Oorlog. Het was de aanzet voor vele verhalen, die in de loop der eeuwen haast mythische proporties aannamen. Zo is er het jongetje die een ketel hutspot vond, door de Spanjaarden in de haast achtergelaten; en burgemeester Van der Werff die het uitgehongerde volk zijn eigen arm aanbood. Minder bekend

maar niet minder belangrijk is Magdalena Moons, de Haagse die verloofd was met de Spaanse legeroverste Valdez, en hem smeekte om de aanval op Leiden uit te stellen.

Niet zo vreemd dus, dat Leidens Ontzet een terugkerend thema vormt in het werk van veel Hollandse schilders. De verhalen lenen zich uitstekend voor een dramatische voorstelling op het doek. Zo gaf koning Willem I direct na zijn kroning in 1815 opdracht aan Mattheus van Bree om een heldhaftig portret van het Beleg te maken. Het werd de bekende afbeelding waarin burgemeester Van der Werff met een dramatisch gebaar zijn arm aan het volk aanbied. Het metershoge werk loopt over van het melodrama en de typisch negentiende-eeuwse zoektocht naar een nationale identiteit.

Historisch revisionisme

In de twintigste eeuw brak men met de traditionele sagen en de uitbeelding daarvan op het doek. De stroom aan 'Drie Oktober-kunst' droogde op en maakte plaats voor een nieuwe vorm van Drie Oktoberviering zoals we die nu kennen. Struinen over de markt en kermis; een biertje in de ene hand en een haring in de andere.

Op een bepaalde manier keert de Lakenhal dus terug naar het verleden door fotograaf Erwin Olaf een nieuw heldhaftig historisch stuk te laten schieten, en voor de Universiteit een serie portretten te maken. Zesendertig modellen, grotendeels Leidse bevolking, zijn bijeengebracht in een schitterende compositie in de statige Pieterskerk. Met de lichtinval van een Rembrandt en een kakofonie aan attributen a la Jan Steen grijpt Olaf volop terug naar de oude schilderkunst; al geeft hij er duidelijk ook een postmodernistische draai aan. De dokters dragen rubberen handschoenen - en is dat een iPod in de oren van Jan van der Does? Ach, een kniesoor die er op let.

Olaf nam op meer punten de ruimte voor wat artistieke interpretatie. Van der Werff is in zijn ogen maar een "poeha-figuur" (sic). Eerst wilde hij hem überhaupt niet in de compositie opnemen, maar de Universiteit drong erop aan. Hij wordt door Van der Does en een Moorse koopman met argwaan bekeken. Ook Minerva werd op verzoek van de Universiteit toegevoegd. De godin, later het symbool van wijsheid voor de Universiteit, is hier in oorlogstenuutje uitgedost. Ze houdt zich op de achtergrond en kijkt glazig opzij. Tot een werkelijke strijd kwam het immers niet echt.

Erwin Olaf,
Liberty – pest en honger tijdens Leidens Beleg, detail, 2011
Chromogene druk / dibond, 200x265 cm (excl. Lijst)
Uit de serie: *Leidens Beleg & Ontzet, 2011*
In opdracht van Museum De Lakenhal en Universiteit Leiden
Collectie Museum De Lakenhal, Leiden

Al vanaf de bevrijding is de stad Leiden een symbool geweest voor het Hollandse verzet tegen de Spaanse overheersing en wordt drie oktober beschouwd als een keerpunt in de Tachtigjarige Oorlog. Het was de aanzet voor vele verhalen, die in de loop der eeuwen haast mythische proporties aannamen.

Varia

Moderne drie oktoberviering

In het midden dragen twee pestdokters, gehuld in onheilspellende raafachtige gezichtsmaskers, een overleden patiënt weg. Hoewel er het zeker is dat de pest woedde tijdens het beleg, is ook dit in het verleden niet vaak uitgebeeld. Nog zo'n perspectiefverlegging van Olaf. Voeg hieraan toe de verhongerde mensen, dode dieren en een stelende vrouw, en het duistere plaatje is compleet. Maar in de verte gloort hoop: de geuzen staan al bij de ingang.

Maak je eigen vaandel

Naast het beleg en de bevrijding, gaat deze tentoonstelling ook over de Drie Oktoberviering zelf welke een vlucht nam in de negentiende eeuw. Het was het thema van 's Nederlands eerste historische tentoonstelling in 1824. Burgers werden toen gevraagd hun eigen herinneringen aan het ontzet mee te nemen; iets wat de Lakenhal in 2011 herhaald heeft. Leidenaren werden gevraagd om met hun eigen Drie Oktober-object op de foto te gaan. Ook is er een zaal waar oude vaandels ten toon worden gesteld. In de workshop kunnen bezoekers, scholen, teams en jaarclubs ook hun eigen vaandel maken. Wellicht een mooie manier om indruk te maken op je vereniging?

Twee weken eerder verscheen al een nieuw Suske en Wiske album, getiteld Het Lijdende Leiden. Het is erg multimedia en modern allemaal, zoals musea dat tegenwoordig vaker doen. Maar alle eentwintigste-eeuwse animatiefilmpjes, workshops en vaandels ten spijt, is het toch het portret van Olaf dat de meeste indruk maakt. Gepositioneerd tussen het Lanckaerttapijt, waarop het beleg van Leiden in vogelvlucht is geweven, en het gigantische schilderij van Van Bree, is het duidelijk: dit stuk doet onder voor geen van beide. Het zal een centrale plaats verwerven in het collectieve Leidse geheugen.

De tentoonstelling *Vrijheid! Leidens Ontzet 1574-2011* is van 30 september tot en met 8 januari 2011 te zien in de Lakenhal. De serie met figuurstukken en stillevenen in de Universiteitsbibliotheek is eveneens te bekijken tot die datum.

Burgemeester Van der Werff biedt het volk zijn arm aan. Door M.I. van Bree, 1816/1817

Lezing Philips van Leyden:

The influence of Arnoldus Vinnius on the writing of Sir James Dalrymple, Viscount Stair
21 oktober, 17.30 at the department Historische Ontwikkeling van het Recht

The Institutions of the Law of Scotland by Sir James Dalrymple, Viscount Stair, was written in the mid-C17th and became Scotland's most important law book. Stair cited Arnoldus Vinnius' *Jurisprudentia contracta sive partitiones juris civilis* once in his work, but recently there has been interest in Stair's use of other works by Vinnius. This paper will examine Stair's use of three works by Vinnius: his *Jurisprudentia contracta*, *Commentarius academicus et forensis*, and edition of Justinian's *Institutes* (commonly referred to as Vinnius' *Notae*). Overall, it will show that Vinnius was one of the most - latterly the most - important continental jurists to Stair's writing.

Adelyn L M Wilson is a Lecturer in Law and Legal History at the University of Aberdeen School of Law. She previously taught at the University of Edinburgh while working on her doctoral thesis. Her PhD examined the use of continental and learned authorities in the *Institutions of the Law of Scotland* by Sir James Dalrymple, Viscount Stair. Her broader research interests include Roman law and Scottish and European legal history of the C16th and C17th. She is the Director of the Civil Law Centre and the Convener of the Aberdeen Roman Law, Legal History and Civilian Tradition Research Group.

Juridisch Pleitdispuut 'Tobias Asser'

Law in action Hoe vaardig was, is en wordt de jurist?

Vrijdag 28 oktober 2011

Symposium ter gelegenheid van het afscheid van mr. Ankie Broekers-Knol van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit Leiden

Programma

- 15.00 - 17.00 uur Symposium Law in action
Hoe vaardig was, is en wordt de jurist?
Dagvoorzitter: Prof. mr. J.H. Nieuwenhuis, hoogleraar Burgerlijk recht Leiden
- 15.00 uur Ontvangst met koffie en thee in het restaurant van het KOG
- 15.30 uur Aanvang Symposium
- 15.30 - 15.40 uur Opening door prof. dr. R.A. Lawson, decaan van de Faculteit
- 15.40 - 15.45 uur Prof. mr. H. Franken, lid Eerste Kamer, hoogleraar e-Law Leiden
- 15.45 - 15.50 uur Prof. dr. A. van Staden, hoogleraar Internationale Betrekkingen
- 15.50 - 15.55 uur Mr. M.E.W. Neleman-Dobschütz, voormalig staf lid Moot Court
- 15.55 - 16.00 uur Mr. Th.G. Drupsteen, Staatsraad in buitengewone dienst
- 16.00 - 16.05 uur Prof. mr. A.G. Castermans, hoogleraar Burgerlijk recht Leiden
- 16.05 - 16.10 uur Mr. R.H. van de Beeten, Ross Advocaten, voormalig lid Eerste Kamer
- 16.10 - 16.15 uur Mr. G.A. van der Steur, lid Tweede Kamer, voormalig staf lid Moot Court Leiden
- 16.15 - 16.25 uur Mr. A. Broekers-Knol
- 16.25 - 17.00 uur Afsluiting
- 17.00 uur Receptie

Juridisch Pleitdispuut 'Tobias Asser'

Tobias Asser is een juridisch pleitdispuut voor studenten Nederlands Recht, dat al sinds 1924 actief is. Dit maakt Tobias Asser tot één van de oudste pleitdisputen van heel Nederland. Wij hebben ons de afgelopen 87 jaar onderscheiden door het organiseren van diverse juridische activiteiten. Ons dispuut biedt rechtenstudenten de mogelijkheid kennis te maken met het recht, op de manier zoals het in de praktijk wordt toegepast en daarbij in het bijzonder met de kunst van het pleiten.

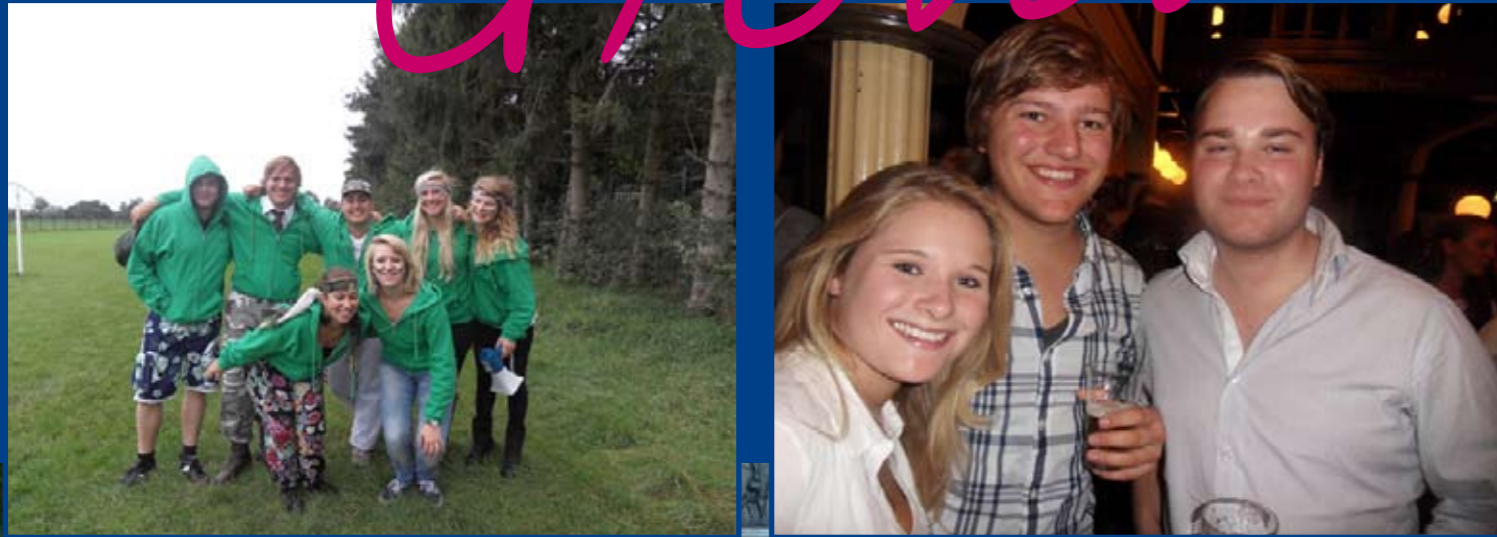
Aankomend jaar organiseren wij voor onze leden weer een aantal kantoorbezoeken en pleittrainingen, een studiereis en natuurlijk de bekende 'High Potential Day'. De High Potential Day is een jaarlijks terugkerend evenement dat in het teken staat van het pleiten, arbeidsmarktorientatie, maar is natuurlijk dé oefening bij uitstek voor Moot Court! Voor aanmelding, nadere informatie en data, kijk op: www.tobiasasser.nl

We hopen jullie in grote getale te mogen ontvangen bij onze activiteiten aankomend jaar!

Het J.P.D. Tobias Asser Bestuur 2011-2012

Verenigingen

Grotius

Waarde lezer,

Het is alweer oktober en het collegejaar is inmiddels goed op weg. Ook bij Grotius was het tijd voor een nieuw jaar. Het 91e bestuur der JFV Grotius is op 6 september jongstleden geïnstalleerd. Sindsdien hebben we al heel wat mooie momenten meegemaakt. Helaas zijn we bij Grotius echter ook niet helemaal onbekend met het begrip crisis. De rijen bij de boekverkoop zijn u waarschijnlijk niet ontgaan, misschien stond u er zelf wel in. Het functioneren van de pinautomaten, of liever het gebrek daaraan, leverde lange wachttijden op en zorgden bij velen voor irritaties. Dit spijt ons, wij hadden dat liever anders gezien en hopen dan ook op een geslaagde herkansing in januari, want zoals u weet komt na het zuur het zoet. Wij willen u dan ook graag uitnodigen om tegen die tijd uw vertrouwen door ons terug te laten winnen en dit maal binnen een uur uw boeken aan u te verstrekken.

Op de afgelopen boekverkoop na zijn we bij Grotius echter niet zo bekend met het begrip crisis. Na de EL-CID meldden zich bijna 500 nieuwe leden bij ons aan, en zijn we nu met meer dan 4100 leden de grootste juridische faculteitsvereniging van Nederland. Men zou dus kunnen spreken van een waar succes. Van deze 500 nieuwe leden gingen er tientallen mee op introductieweekend. De introductieweekendcommissie zette zich een jaar lang in om een spetterend weekend voor te bereiden in het idyllische Limburgse landschap, op een exclusieve locatie te Wellerlooi.

Niet getreurd als u dit mooie weekend gemist heeft, er komen weer stapels prachtige activiteiten aan. De wettenbundelborrel was ongekend druk, oude en nieuwe leden kwamen naar de

Branderij om samen te genieten van een drankje en een biba. De borrel zet hopelijk de toon voor de rest van het jaar. Donderdag 13 oktober is de eerste late borrel van Grotius om 20.00 uur in de Branderij. Op 20 oktober zal het eerste feest van het jaar plaatsvinden, in samenwerking met studievereniging Emile. De voorverkoop begint op 7 oktober. Zorg dat u erbij bent zodat u niet nog meer mooie momenten hoeft te missen!

Ook beginnen we weer met de studieverdieping op 28 oktober met een bezoek aan het International Criminal Court in Den Haag en op 14 november, wanneer we een bezoek zullen brengen aan Forensisch Psychiatrisch Centrum de Kijvelanden, een tbs-kliniek. Ook vindt op 18 november het congres plaats met als thema waarheidsvinding. Voor studenten kost dit congres slechts 5 euro. Een mooie gelegenheid voor interactie tussen advocaten en studenten. Het belooft een groot succes te worden.

Zoals u ziet zijn wij volop bezig uw studie nog interessanter te maken en ik hoop u dan ook binnenkort te mogen begroeten op een van onze activiteiten!

*Marthe Goudsmit
Ab-Actis*

Annemieke Brouwer is dit studiejaar ('11-'12) de assessor, het student-lid van het faculteitsbestuur van de faculteit rechten. Zij behartigt de belangen van de student op deze faculteit en binnen het faculteitsbestuur op het gebied van onderwijs, organisatie en onderzoek.

Contactinformatie:

Adres: Steenschuur 25, kamer B.4.38, 2311 ES Leiden, Telefoon: 071 527 7621
Email: assessor@law.leidenuniv.nl
Spreekuur op woensdag van 11.00 tot 12.00 uur

Verschillende facetten van de faculteit

Mijn eerste weken als assessor zitten erop. Net als mijn voorgangers is mij gevraagd een column te schrijven voor de NOVUM over mijn ervaringen op deze faculteit, leuk! Na een interview in de vorige editie is het nu tijd voor mijn eigen bijdrage. Zoals te lezen was in het interview is mijn doel om meer studenten bewust te maken van de faciliteiten die de faculteit te bieden heeft en deze goed op pijl te houden. Ik hoop dat studenten ervan op de hoogte zijn wat een assessor voor hen kan betekenen. Heb je een suggestie, vraag of klacht over het onderwijs of de organisatie van de faculteit, neem contact met mij op. Dan doe ik mijn best om deze punten te verbeteren of te veranderen. Op deze manier krijg ik te horen wat er speelt onder studenten en hoop ik de belangen van de studenten goed te kunnen vertegenwoordigen.

De eerste week van september was het zover: de opening van het academisch jaar. Na de rustige zomermaanden was het weer gezellig druk op de faculteit. Studenten volgden de eerste colleges van het studiejaar 2011-2012, de bibliotheek was goed gevuld en in het restaurant was een drukte van mensen die gezellig bijpraten over de afgelopen zomer. Maar ook nieuwe studenten wisten de faculteit dit jaar te vinden. Door de mooie resultaten die we in het verleden hebben geboekt is er een toestroom van eerstejaars studenten die de studie rechten op hebben gepakt. Goed om te zien hoe deze studenten worden opgenomen in onze mooie faculteit.

Tegenwoordig wordt er meer verlangd van studenten. Lang studeren is er niet meer bij, er moet effectief gestudeerd worden. Zo zijn de werkgroepen verplicht, worden de eerstejaars automatisch ingeschreven voor hun tentamens en is er een verplichte taaltoets in de propedeuse. Dit alles zorgt ervoor dat studenten beter presteren en er minder uitval is. Naast de academische vaardigheden worden praktische vaardigheden steeds belangrijker. Zo worden bij de Leiden Law Practices meer aandacht geschonken aan de rechtspraak door een bezoek aan de rechtbank. En worden er diverse activiteiten georganiseerd door de studieverenigingen om verbreding van de studie te geven, zoals lezingen, congressen en bezoeken aan advocatenkantoren.

Eenmaal iets verder in je studie kun je met de kennis die je bezit al daadwerkelijk recht in praktijk brengen. Mijn advies, doe dit ook! Maak kennis met de vele facetten die de Faculteit der Rechtsgeleerdheid te bieden heeft. Denk aan het deelnemen van activiteiten die studieverenigingen organiseren, solliciteren bij de verschillende rechtswinkels, het volgen van een inhouse dag of het deelnemen aan een business course en/of een stage te lopen bij een advocatenkantoor. Daarnaast biedt onze faculteit uitstekende mogelijkheden voor het studeren in het buitenland. Ga eens op bezoek bij je studieadviseur en het BIO om over de mogelijkheden te praten. Door dit soort activiteiten te ondernemen vergroot je alleen maar je kennis en maak je je studie levendiger en leuker.

Je kunt alle activiteiten die studieverenigingen organiseren terugvinden op <http://law.leidenuniv.nl/studenten/algemenestudentenzaken/studieverenigingen/activiteiten-deze-maand.html>

Tot slot, wil ik alle studenten heel veel succes wensen in komend studiejaar en kom vooral bij mij langs als je vragen, suggesties of klachten hebt!

Tegenwoordig wordt er meer verlangd van studenten. Lang studeren is er niet meer bij, er moet effectief gestudeerd worden.

30 november tot en met 2 december

Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn *advocaten en notarissen*

mr.

De masterclass van Pels Rijcken

Meld je nu aan op pelsrijcken.nl/mrz

“DIRKZWAGER WEET DAT
KLEINE LETTERTJES VOOR
MIJ GROTE GEVOLGEN
KUNNEN HEBBEN.”

JIJ OOK?

Dirkzwager is een veelzijdig, landelijk top-20 kantoor met een klinkende reputatie, een uitstekende opleiding, mooie cliënten en uitdagende (ook internationale) projecten. Ons kantoor heeft vestigingen in Arnhem en Nijmegen en telt ruim 260 medewerkers die zich thuis voelen in een professionele, nuchtere en collegiale werkomgeving.

Dirkzwager werkt op hoog juridisch niveau voor grote en middelgrote bedrijven, overheden, instellingen en particulieren, met een fijngevoelige antenne voor de persoonlijke aspecten van een zaak; voor de mens achter de cliënt. Jouw professionaliteit, ambitie, sociale intelligentie én gevoel voor kwaliteit vinden bij ons dan ook een vruchtbare voedingsbodem.

Kijk voor meer informatie over ons kantoor of actuele vacatures en/of studentstages op www.dirkzwager.nl